

Specifičnosti organizacije velikih sportskih manifestacija: primjer Europskog nogometnog prvenstva u Njemačkoj 2024.

Šekelja, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:536814>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-28**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiploski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Turističko poslovanje

**SPECIFIČNOSTI ORGANIZACIJE VELIKIH SPORTSKIH
MANIFESTACIJA: PRIMJER EUROPSKOG NOGOMETNOG
PRVENSTVA U NJEMAČKOJ 2024.**

Završni rad

Sara Šekelja

Zagreb, rujan 2024

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Turističko poslovanje

**SPECIFIČNOSTI ORGANIZACIJE VELIKIH SPORTSKIH
MANIFESTACIJA: PRIMJER EUROPSKOG NOGOMETNOG
PRVENSTVA U NJEMAČKOJ 2024.**

**SPECIFICS OF ORGANIZING MEGA SPORT EVENTS: THE
CASE OF THE EUROPEAN CHAMPIONSHIP IN GERMANY
2024.**

Završni rad

Student: Sara Šekelja

JMBAG studenta: 0067632495

Mentor: izv. prof. dr. sc. Vanja Krajinović

Zagreb, rujan 2024

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(mjesto i datum)

(vlastoručni potpis studenta)

Sažetak:

Velike sportske manifestacije, poput Olimpijskih igara ili Europskog prvenstva u nogometu, imaju značajan utjecaj na zemlje domaćine i globalnu sportsku scenu. One donose značajne ekonomske koristi kroz povećanje turizma, ulaganja u infrastrukturu i rast potrošnje, ali i izazivaju financijske pritiske vezane uz organizaciju i održavanje. Na globalnoj razini, ovakve manifestacije promoviraju sport, kulturu i zajedništvo ali često nose sa sobom i političke i društvene kontroverze. Europsko nogometno prvenstvo (UEFA Euro) doživjelo je veliku evoluciju od svog osnutka 1960. godine, postavši jedno od najprestižnijih sportskih događaja u svijetu. Kako bi se organiziralo jedno takvo natjecanje, potrebna su značajna financijska sredstva i izgradnja moderne sportske infrastrukture, što može imati dugoročan utjecaj na gospodarstvo zemlje domaćina. Ovaj rad se fokusira na analizu utjecaja Europskog prvenstva u Njemačkoj 2024. godine. Posebna pažnja bit će posvećena analizi ekonomskih učinaka, uključujući rast turizma, ulaganja u infrastrukturu i opći društveni utjecaj ovog događaja. Također, bit će obuhvaćena analiza medijske pokrivenosti i kontroverzi vezanih uz publicitet natjecanja, kao i način na koji su mediji oblikovali percepciju ovog događaja. Na kraju, rad će usporediti uspješnost Europskog prvenstva 2020. i 2024. godine, analizirajući njihove ključne razlike u organizaciji, financiranju, i ukupnom utjecaju na sportsku zajednicu i gospodarstvo.

Ključne riječi: Europsko nogometno prvenstvo, ekonomski učinci, infrastruktura, medijska pokrivenost, sportski događaji

Abstract:

Major sporting events, such as the Olympic Games or the European Football Championship, have a significant impact on host countries and the global sports scene. They bring considerable economic benefits through increased tourism, investments in infrastructure, and growth in consumption, but also create financial pressures related to organization and maintenance. On a global level, these events promote sport, culture, and unity, but often carry political and social controversies. The European Championship (UEFA Euro) has undergone significant evolution since its inception in 1960, becoming one of the world's most prestigious sporting events. Organizing such an event requires substantial financial resources and the construction of modern sports infrastructure, which can have a long-term impact on the host country's economy. This paper will focus on analysing the impact of the European Championship in Germany in 2024. Special attention will be given to the analysis of economic effects, including tourism growth, infrastructure investments, and the overall social impact of the event. Additionally, the paper will include an analysis of media coverage and controversies related to the publicity surrounding the competition, as well as how the media shaped the perception of the event. In conclusion, the paper will compare the success of the European Championships in 2020 and 2024, analysing their key differences in organization, financing, and overall impact on the sports community and the economy.

Key words: European Championship, economic impacts, infrastructure, media coverage, sport events

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Metode istraživanja.....	2
1.2. Struktura rada	3
2. POJAM I OBILJEŽJA VELIKIH SPORTSKIH MANIFESTACIJA	4
2.1. Terminološko određenje velikih sportskih manifestacija	5
2.2. Analiza kulturoloških, ekoloških i političkih učinaka velikih sportskih manifestacija 6	
2.3. Karakteristike organizacije velikih sportskih manifestacija.....	9
3. ANALIZA ORGANIZACIJE EUROPSKOG PRVENSTVA U NOGOMETU	12
3.1. Početak i razvoj natjecanja	13
3.2. Evolucija formata i pravila	14
3.3. Sustav financiranja natjecanja	16
3.4. Analiza potrebne infrastrukture	17
4. ANALIZA STUDIJE SLUČAJA: EUROPSKO PRVENSTVO U NJEMAČKOJ 2024. GODINE	20
4.1. Ekonomski učinci	23
4.2. Utjecaj na turizam	25
4.3. Društveni i kulturni aspekti.....	26
4.4. Medijska pokrivenost i publicitet.....	30
ZAKLJUČAK	32
POPIS LITERATURE	33

1. UVOD

Velike sportske manifestacije, kao što su Svjetsko nogometno prvenstvo, Olimpijske igre ili Europsko nogometno prvenstvo, postale su ključni događaji na globalnoj sceni s dalekosežnim utjecajem na zemlje domaćine i šire društvene zajednice. Sportske manifestacije privlače milijune gledatelja širom svijeta, donoseći sa sobom značajne ekonomske koristi, ali i brojne izazove. Organizacija takvih događaja zahtijeva ogromna ulaganja u infrastrukturu, logistiku i osiguranje ali zauzvrat nudi priliku za poboljšanje međunarodnog ugleda zemlje domaćina, povećanje turizma te dugoročni ekonomski rast.

Primjer Svjetskog prvenstva u Kataru 2022. godine ilustrira kako moderne sportske manifestacije mogu transformirati čitave regije. S ulaganjima koja su premašila 220 milijardi dolara, Katar je stvorio impresivnu sportsku infrastrukturu koja će služiti i budućim generacijama. Međutim, prvenstvo je također izazvalo brojne kontroverze vezane uz politička pitanja, ljudska prava te radne uvjete radnika angažiranih na izgradnji stadiona. S druge strane, Svjetsko prvenstvo 2018. u Rusiji privuklo je više od 3,5 milijardi gledatelja dok je domaćoj ekonomiji donijelo prihod od oko 14,5 milijardi dolara. Europsko nogometno prvenstvo također bilježi sličan trend. Euro 2022., koje se održalo u više država, donijelo je prihod od gotovo 2,5 milijardi eura, uz istovremeno jačanje međunarodnih veza među zemljama sudionicama.

Europsko nogometno prvenstvo (UEFA Euro) ima posebnu važnost u europskom kontekstu. Od svog početka 1960. godine, ovo natjecanje postalo je simbol sportskog jedinstva Europe, okupljajući najbolje reprezentacije kontinenta i stvarajući prilike za promociju nogometa, ali i kulturne razmjene između država. Prvenstvo je raslo i evoluiralo, ne samo u smislu broja sudionika i gledatelja već i u smislu svoje ekonomske i društvene važnosti. Njegov utjecaj na gospodarstvo zemalja domaćina posebno je značajan, budući da donosi povećanu potrošnju, ulaganja u infrastrukturu i rast turizma.

Europsko nogometno prvenstvo 2024. u Njemačkoj predstavlja veliki sportski događaj u Europi koji je ostvario duboki utjecaj na društveni, ekonomski i kulturni razvoj zemlje. Njemačka, s bogatom nogometnom poviješću i iskustvom u organizaciji velikih sportskih događaja, uložila je značajna sredstva u modernizaciju stadiona i drugih pratećih objekata. Procjene govore da je prvenstvo privuklo milijune posjetitelja iz cijelog svijeta, čime se dodatno povećao prihod od turizma i potrošnje. Osim ekonomskog utjecaja, prvenstvo je

također pružilo priliku za jačanje društvene kohezije, promociju sporta među mladima i poticanje kulturne razmjene.

Ovaj rad usredotočen je na detaljnu analizu Europskog prvenstva u Njemačkoj 2024. godine, razmatrajući njegov ekonomski učinak na gradove domaćine kao i širi društveni i kulturni utjecaj. Analiziraju se podaci o turizmu, infrastrukturi, zapošljavanju te društvenim promjenama koje su proizašle iz organizacije ovog događaja. Posebna pažnja posvećena je usporedbi rezultata s prethodnim prvenstvima kako bi se identificirale ključne razlike i izvukle pouke koje će biti primjenjive na buduće sportske manifestacije. Na kraju, rad istražuje kako se iskustva iz Njemačke 2024. mogu iskoristiti za unaprjeđenje organizacije budućih sportskih događaja s ciljem maksimiziranja pozitivnih učinaka na ekonomiju, društvo i sport.

1.1. Metode istraživanja

Metode istraživanja u ovom radu temelje se primarno na kvantitativnom pristupu kako bi se što preciznije analizirali utjecaji Europskog nogometnog prvenstva u Njemačkoj 2024. godine. Izvori podataka uključivat će istraživačke radove i studije slučaja vezane uz organizaciju velikih sportskih manifestacija, pružajući detaljan uvid u ekonomske, društvene i kulturne aspekte takvih događaja. Analizom ovih radova omogućuje se razumijevanje ključnih trendova i obrazaca koji su obilježili prethodne sportske manifestacije, s posebnim naglaskom na sličnosti i razlike u odnosu na Euro 2024.

Osim istraživačkih radova, važan izvor informacija bit će i nekoliko relevantnih knjiga koje obuhvaćaju širu perspektivu sportskih događaja kroz povijest. Knjige nude uvid u način na koji su se velike sportske manifestacije razvijale tijekom vremena, ističući promjene u organizaciji, financiranju i infrastrukturnim potrebama. Pored toga, knjige analiziraju sličnosti i razlike između različitih manifestacija čime se stvara širi kontekst za analizu Europskog prvenstva.

Specifično vezano za Europsko prvenstvo u Njemačkoj 2024., istraživanje se oslanja na limitiranu količinu dostupnih kvantitativnih podataka. To će uključivati statističke podatke o ekonomskim učincima, broju posjetitelja, prihodima od turizma, ulaganjima u infrastrukturu te društvenom utjecaju događaja. Analizom već prikupljenih i obrađenih statističkih podataka omogućit će se precizna usporedba rezultata s prethodnim prvenstvima ili jednostavno drugim

istraživanjima sa drugačijim pristupom istoj tematici, čime se dobija cjelovita slika o značaju ovog događaja i njegovom doprinosu domaćim gradovima i zemlji u cjelini.

1.2. Struktura rada

Rad je strukturiran u nekoliko ključnih dijelova kako bi se što bolje obuhvatile sve relevantne teme vezane uz organizaciju velikih sportskih događaja, njihov utjecaj na društvo i ekonomiju, te kako bi se analizirala specifična studija slučaja Europskog prvenstva 2024. godine. Uvodni dio rada definira predmet i cilj istraživanja uz objašnjenje primijenjenih metoda istraživanja i strukture samog rada. Cilj rada je bolje razumjeti kako velike sportske manifestacije utječu ne samo na sport i društvo, već i na ekonomiju država i gradova domaćina. Nadalje, rad ima za cilj ukazati na važnost analize stvarnih učinaka ovih događaja kroz statističke podatke i istraživanja, budući da medijska slika često ne odražava cjelokupnu realnost osobito kada je riječ o izazovima vezanim uz infrastrukturu i organizaciju.

U drugom dijelu rada raspravlja se o pojmu i obilježjima velikih sportskih manifestacija, uključujući terminološko određenje, analizu učinaka i karakteristike njihove organizacije. Ovdje se postavlja temelj za razumijevanje što čini određeni sportski događaj velikom manifestacijom i koji su ključni faktori koji definiraju njegov uspjeh. Treći dio rada fokusira se na analizu organizacije Europskog nogometnog prvenstva s naglaskom na povijesni razvoj natjecanja, evoluciju formata i pravila, sustav financiranja te potrebnu infrastrukturu.

Četvrti dio donosi detaljnu analizu Europskog prvenstva u Njemačkoj 2024. godine kao studiju slučaja. Analizira se ekonomski utjecaj prvenstva, njegov učinak na turizam te društvene i kulturne aspekte uz poseban osvrt na medijsku pokrivenost i publicitet vezan uz događaj. Rad završava zaključkom koji sažima sve ključne uvide, ističe najvažnije rezultate i nudi preporuke za organizaciju budućih velikih sportskih manifestacija na temelju lekcija naučenih iz analize Europskog prvenstva 2024.

2. POJAM I OBILJEŽJA VELIKIH SPORTSKIH MANIFESTACIJA

Velike sportske manifestacije predstavljaju globalne događaje od iznimne važnosti koje privlače pažnju milijuna ljudi širom svijeta. Događaji poput Olimpijskih igara, Svjetskog nogometnog prvenstva i Europskog nogometnog prvenstva, ne samo da slave sportske talente već služe i kao platforma za promociju sporta i zdravlja u društvu. Njihova vrijednost leži u sposobnosti da inspiriraju ljude svih uzrasta na aktivan način života, promovirajući tjelesnu aktivnost kao temelj zdravlja i blagostanja. Također, ove manifestacije igraju ključnu ulogu u promoviranju univerzalnih vrijednosti poput zajedništva, poštovanja i *fair-playa*. Tako se nerijetko u vrijeme velikih sportskih manifestacija viđaju oglasi koji se protive rasizmu, seksizmu i diskriminaciji.

Organizacija velikih sportskih manifestacija izuzetno je složen i skupocjen proces. Zemlje domaćini često ulažu milijarde dolara u razvoj infrastrukture, izgradnju modernih sportskih objekata kao i u logističku podršku kako bi osigurale uspješnost događaja. Osim toga, značajna sredstva usmjerena su na marketing i promociju. Kampanje za promociju ovih manifestacija često su opsežne, globalne i strateški osmišljene kako bi privukle najveći mogući broj gledatelja i sudionika. S obzirom na to da su ove manifestacije praćene uživo i putem televizije diljem svijeta, marketing postaje ključan alat za privlačenje sponzora, prodaju ulaznica i osiguravanje dugoročnog uspjeha.

Popularnost velikih sportskih manifestacija ne može se podcijeniti. Uvijek privlače najbolje svjetske sportaše koji su cijenjeni u svojim sportovima i čiji je nastup mamac za milijune gledatelja. Prisutnost ovih velikih imena, kao što su Lionel Messi, Usain Bolt ili Serena Williams, garantira visoku gledanost i medijsku pokrivenost (Stone, Joseph i Jones, 2003, str. 3). Uz same sportske uspjehe, ovi događaji često uključuju brojne popratne spektakle, poput svečanih otvaranja i zatvaranja koji dodatno doprinose atraktivnosti događaja. Na primjer, Svjetsko prvenstvo u nogometu redovno privlači više od 3 milijarde gledatelja širom svijeta, dok Olimpijske igre okupljaju publiku od više od 4 milijarde zbog opsežnosti same manifestacije (Solberg i Gratton, 2014, str. 47-62).

U tom kontekstu, velika sportska natjecanja postaju više od sportskih događaja; ona su društveni fenomeni koji oblikuju globalnu kulturu, ekonomiju i način života. Razumijevanje njihovih obilježja ključ je za procjenu njihovog stvarnog utjecaja na društvo, gospodarstvo i sportsku zajednicu.

2.1. Terminološko određenje velikih sportskih manifestacija

Terminološko određenje velikih sportskih manifestacija odnosi se na globalne događaje koji okupljaju vrhunske sportaše iz različitih zemalja kako bi se natjecali na najvišoj razini unutar određenih sportskih disciplina. Ove manifestacije često nadilaze granice sporta, postajući kulturni i društveni događaji od globalne važnosti. Velike sportske manifestacije uključuju događaje kao što su Olimpijske igre, Svjetsko prvenstvo u nogometu, Europsko prvenstvo u nogometu (UEFA Euro) te druge događaje visokog prestiža koji privlače ogromnu pažnju medija i publike diljem svijeta. Karakterizira ih masovna prisutnost gledatelja, visoka razina natjecanja te značajan ekonomski i društveni utjecaj na zemlje domaćine.

Povijest velikih sportskih natjecanja seže unazad tisućama godina, a prvi zabilježeni oblici organiziranih sportskih natjecanja potječu iz grčkog i rimskog doba. Stari Grci su 776. godine prije nove ere organizirali prve Olimpijske igre u čast boga Zeusa gdje su se natjecali sportaši iz cijele Grčke u disciplinama kao što su trčanje, hrvanje i bacanje diska (Wenner i Billings, 2017, str. 8). S druge strane, u Rimu su popularne bile borbe gladijatora koje su se odvijale u grandioznim amfiteatrima poput Koloseuma te utrke dvokolica, što su također bili oblici masovnih sportskih događaja koji su okupljali tisuće gledatelja (Wenner i Billings, 2017 str. 11).

Kada je riječ o modernim velikim sportskim natjecanjima, Europsko nogometno prvenstvo (UEFA Euro) jedno je od najprestižnijih i najvažnijih sportskih događaja na kontinentu. Ovaj turnir prvi put je održan 1960. godine u Francuskoj, nakon što je UEFA, europska nogometna federacija, donijela odluku o osnivanju natjecanja koje će okupiti najbolje reprezentacije iz Europe (Wenner i Billings, 2017, str. 7). Odluka o organizaciji prvenstva nastala je kao odgovor na potrebu za većom povezanošću među europskim državama kroz sport, a prvenstvo se od tada kontinuirano razvijalo, uključujući sve veći broj ekipa i obuhvaćajući sve širu publiku. Danas je UEFA Euro jedno od najgledanijih sportskih događaja u svijetu, s milijunima gledatelja koji prate utakmice uživo i putem medija.

Proces odobravanja velikih sportskih manifestacija, uključujući Europsko prvenstvo, složen je i dugotrajan. Zemlje koje žele biti domaćini ovakvih manifestacija moraju proći kroz strogu selekciju i ispuniti niz zahtjevnih kriterija. Prvo, zemlje moraju podnijeti službenu kandidaturu svojoj sportskoj federaciji, poput UEFA-e, gdje predstavljaju svoj plan organizacije, infrastrukturu te ekonomske i logističke kapacitete (Müller, 2018). Nakon toga slijedi detaljna

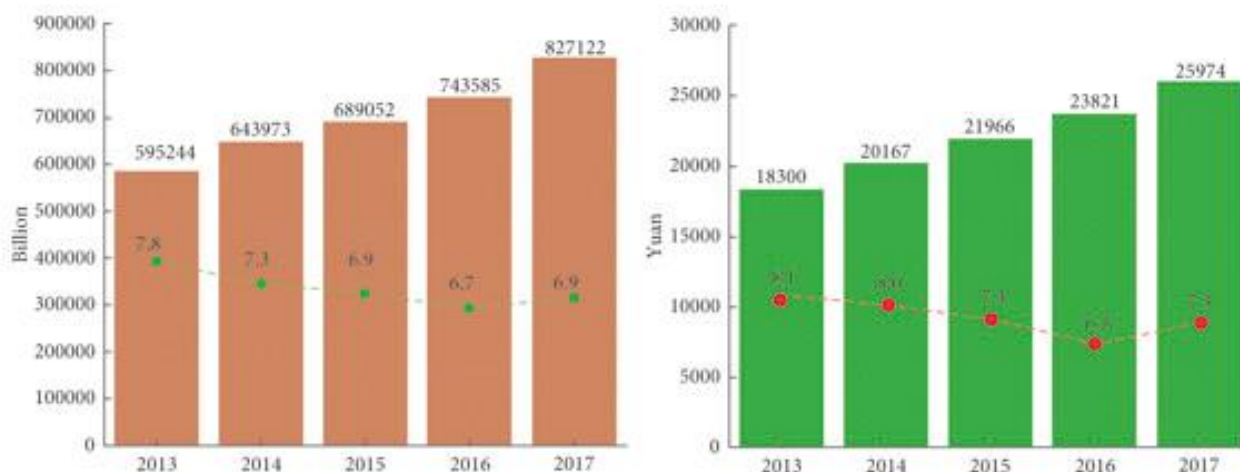
analiza predloženih gradova domaćina, stadiona, transportnih kapaciteta, sigurnosnih mjera i smještajnih kapaciteta.

2.2. Analiza kulturoloških, ekoloških i političkih učinaka velikih sportskih manifestacija

U 2022. godini, znanstvenici Wang, Zhao i Zhang objavili su istraživanje koje je analiziralo dugoročni i opširniji utjecaj velikih sportskih manifestacija na zemlje domaćine i regije zemalja domaćina (Wang, Zhao i Zhang, 2022). Njihovo istraživanje koristilo je metodologiju SWOT-PEST analize koja kombinira dvije ključne analitičke metode - SWOT (eng. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) i PEST (eng. Political, Economic, Social, Technological) analizu. Ova kombinacija omogućuje sveobuhvatnu evaluaciju unutarnjih i vanjskih faktora koji mogu utjecati na uspjeh ili neuspjeh velikih događaja poput međunarodnih sportskih manifestacija.

Jedan od ključnih rezultata istraživanja Wanga, Zhaoa i Zhanga (2022) odnosi se na utjecaj velikih sportskih manifestacija na bruto domaći proizvod (BDP) i prihode stanovnika u zemlji domaćinu. Konkretno, njihova analiza uključila je podatke iz Kine, koja je 2014. godine bila domaćin Azijskih igara. U razdoblju od 2013. do 2017. godine, Kina je zabilježila značajan rast BDP-a, dijelom zahvaljujući organizaciji ovog velikog sportskog događaja (Slika 2.). U tom razdoblju, BDP Kine kontinuirano je rastao, a paralelno s time rasli su i prihodi stanovnika. Organizacija Azijskih igara donijela je Kini velike prihode, kako izravno kroz turizam i sponzorske ugovore tako i neizravno kroz promociju zemlje i privlačenje stranih investicija. Ovi rezultati istraživanja ističu dugoročni utjecaj velikih sportskih manifestacija, naglašavajući kako takvi događaji mogu pozitivno utjecati na ekonomski rast zemlje domaćina.

Slika 2. Grafički prikaz porasta BDP-a u Kini između 2013. i 2017. godine posljedično događajem Azijskih igara koje su se održavale u Kini 2014. godine.

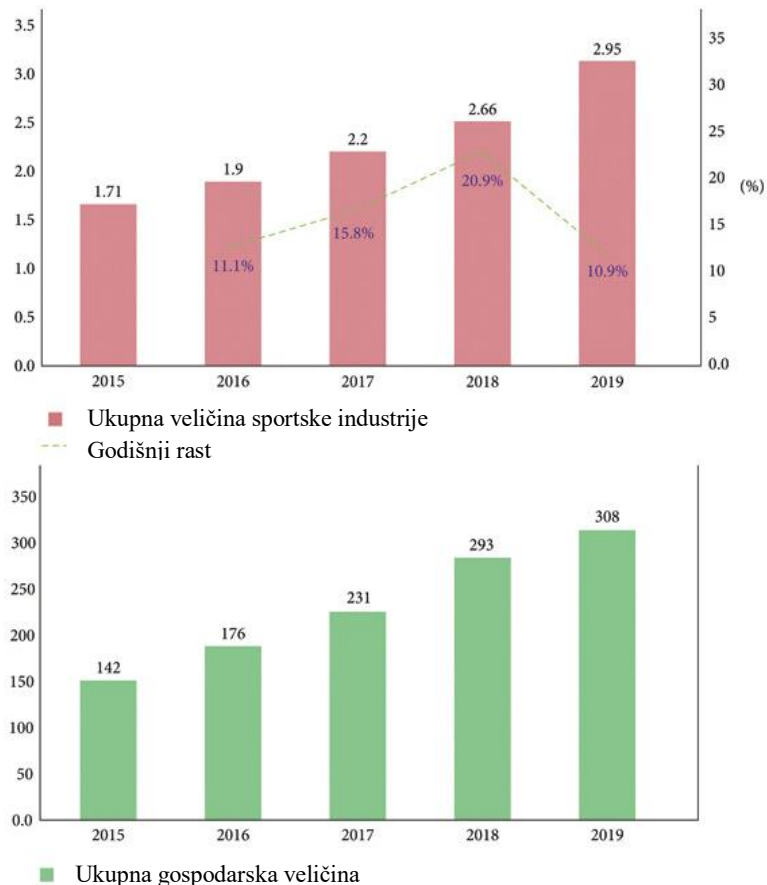

Izvor: Wang, Zhao i Zhang, 2022, str. 6. [Analysis on the Impact of Large-Scale Sports Events on Regional Economy Based on SWOT-PEST Model - Wang - 2022 - Journal of Mathematics - Wiley Online Library](#)

Međutim, kad je riječ o sportskim događajima poput Europskog nogometnog prvenstva 2024. godine u Njemačkoj, još uvijek nema dovoljno podataka kako bismo procijenili ekonomski utjecaj ovog natjecanja. Potrebno je pričekati nekoliko godina nakon završetka natjecanja kako bi se prikupili i analizirali relevantni ekonomski pokazatelji, poput BDP-a i prihoda stanovnika. Dugoročni učinak na ekonomiju i društvo domaćina moći će se evaluirati tek nakon određenog vremenskog razdoblja.

Wang, Zhao i Zhang (2022) istraživanje također je analiziralo promjene u obujumu sportske industrije u periodu od 2015. do 2019. godine, s naglaskom na ekonomski utjecaj kroz godine. Rezultati istraživanja jasno pokazuju da se sportska industrija kontinuirano širi i raste te postaje sve vrijednija komponenta globalne ekonomije. U ovom razdoblju, prihodi od sporta na globalnoj razini više su nego udvostručeni, što jasno ukazuje na važnost promocije velikih sportskih manifestacija te na neprestanu potrebu za ulaganjem u kvalitetu i organizaciju ovih natjecanja (Slika 3.). Veliki sportski događaji postaju sve luksuzniji, s većim ulaganjima u infrastrukturu, medijsku pokrivenost i marketinške kampanje, što dodatno potiče gospodarski rast ne samo u zemljama domaćinima, već i na globalnoj razini.

Slika 3. Grafički prikaz porasta sportske industrije i globalne sportske ekonomije u razdoblju od 2015. i 2019. godine.

Izvor: Wang, Zhao i Zhang, 2022, str. 3. [Analysis on the Impact of Large-Scale Sports Events on Regional Economy Based on SWOT-PEST Model - Wang - 2022 - Journal of Mathematics - Wiley Online Library](#)

U konačnici, istraživanje Wanga, Zhaoa i Zhanga naglašava ključnu ulogu velikih sportskih manifestacija u poticanju gospodarskog rasta, širenju sportske industrije i povećanju međunarodne vidljivosti zemalja domaćina.

2.3. Karakteristike organizacije velikih sportskih manifestacija

Organizacija velikih sportskih manifestacija složen je i dugotrajan proces koji zahtijeva pažljivu koordinaciju različitih sektora, suradnju između javnih i privatnih institucija te ispunjavanje strogih kriterija određenih međunarodnim sportskim organizacijama. Organizacija takvih događaja subjekt je niza ključnih faza, od podnošenja kandidature do same realizacije događaja. Kriteriji koje zemlje moraju ispuniti kako bi dobile priliku za organizaciju Europskog prvenstva vrlo su specifični. Prvenstveno, mora postojati adekvatna sportska infrastruktura, što znači da zemlje kandidati moraju posjedovati moderne stadione koji zadovoljavaju UEFA-ine tehničke i sigurnosne standarde. Također, zemlje domaćini moraju osigurati kvalitetan sustav transporta, kako unutar gradova domaćina, tako i između njih te osigurati dovoljno smještajnih kapaciteta za veliki broj posjetitelja. Financijska stabilnost je još jedan važan kriterij budući da organizacija ovakvih događaja zahtijeva ogromna ulaganja (Wang, Zhao i Zhang, 2022, str. 5). Na kraju, zemlje domaćini moraju osigurati sigurnosne mjere koje će zaštititi sportaše, gledatelje i osoblje te pokazati političku stabilnost i sposobnost za učinkovito upravljanje manifestacijom.

Proces odabira domaćina često uključuje posjete inspeksijskih timova koji ocjenjuju kapacitete zemalja kandidata, nakon čega slijedi glasanje unutar organizacije, poput UEFA-e, koje odlučuje koja zemlja će dobiti pravo organizacije. Uspješna kandidatura donosi zemlji domaćinu značajnu priliku za promociju na globalnoj razini ali i značajne ekonomske i društvene koristi zbog čega su zemlje spremne ulagati velike napore kako bi zadovoljile sve potrebne kriterije i pridobile pravo domaćinstva ovakvih prestižnih događaja.

Prema tome, faze organizacije Europskog prvenstva priložene u narednom tekstu napisane su prema informacijama dostupnim na službenim stranicama UEFA-e i FIFA-e te faze organizacije uključuju sljedeće:

a) Podnošenje kandidature

Organizacija sportskih manifestacija započinje kandidaturom zemlje koja želi biti domaćin. Kandidatura uključuje opsežnu dokumentaciju koja prikazuje sportske objekte, infrastrukturu, transportni sustav, smještajne kapacitete, sigurnosne mjere i financijske garancije (Wloch, 2020). Nakon podnošenja kandidature, slijedi evaluacija od strane međunarodnih sportskih organizacija poput UEFA-e, koje šalju inspeksijske timove u zemlje kandidate kako bi procijenili njihove kapacitete.

b) Planiranje i strategija

Nakon što je zemlji dodijeljeno domaćinstvo, formira se glavni organizacijski odbor. Ovaj odbor sastoji se od ključnih dionika, uključujući predstavnike nacionalnih sportskih saveza, vlade, lokalne vlasti, privatnih sponzora i medija (Wloch, 2020). Organizacijski odbor definira strategiju događaja, određuje ključne ciljeve i razvija detaljan plan provedbe.

c) Izgradnja i priprema infrastrukture

Jedan od najvažnijih aspekata organizacije velikih sportskih događaja je izgradnja ili obnova sportske i prateće infrastrukture. Ovdje su ključni stadioni, sportski objekti, hoteli, ceste, javni prijevoz, aerodromi kao i sigurnosni sustavi. Ovi projekti često zahtijevaju višegodišnje planiranje i realizaciju uz značajna financijska ulaganja. Vlada zemlje domaćina i lokalne vlasti obično su uključene u financiranje i koordinaciju izgradnje dok privatni sponzori često osiguravaju dodatna sredstva (Walzel i Leopkey, 2024, str. 426-438).

d) Organizacija i logistika

Logistička priprema manifestacije obuhvaća koordinaciju transporta sportaša, službenika i posjetitelja, organizaciju smještaja, osiguranje prehrambenih i zdravstvenih usluga te osiguravanje visoke razine sigurnosti (Walzel i Leopkey, 2024, str. 426-438). Također, organizacija zahtijeva usklađivanje rasporeda događanja, prodaju ulaznica, medijsku pokrivenost i promociju.

e) Sponzorstvo i marketing

Sponzorstvo i marketing ključni su za financiranje događaja i njegovo globalno promoviranje. Organizatori surađuju s velikim korporacijama koje sponzoriraju manifestaciju u zamjenu za marketinške i promotivne aktivnosti. Sponzorski ugovori često uključuju televizijska prava, reklame i razne promotivne kampanje koje pomažu u povećanju gledanosti i posjećenosti (Greenwell, Danzey-Bussell i Shonk, 2024, str. 22).

Međutim, glavna odgovornost za organizaciju velikih sportskih manifestacija obično leži na nekoliko ključnih osoba i timova koji imaju stratešku i operativnu ulogu u provedbi događaja (Greenwell, Danzey-Bussell i Shonk, 2024, str. 67). U slučaju Europskog prvenstva 2024. godine u Njemačkoj, organizacija je povjerena Organizacijskom odboru Euro 2024. koji se sastoji od ključnih ljudi iz njemačke vlade, Njemačkog nogometnog saveza (DFB) i UEFA-e.

Prema UEFA-inim informacijama, organizacijski odbor Euro 2024. (OK Euro 2024) na čelu ima predsjednika Organizacijskog odbora koji je odgovoran za cjelokupno vođenje projekta. U slučaju Eura 2024., predsjednik je bio Philipp Lahm, bivši kapetan njemačke nogometne reprezentacije i jedan od ambasadora turnira. S druge strane, generalni direktor zadužen je za operativne aspekte organizacije i ove godine na toj poziciji je bio Martin Kallen, dugogodišnji direktor operacija za UEFA. Preuzeo je ovu ulogu kako bi osigurao da svi tehnički i logistički aspekti budu besprijekorno organizirani što je zapravo dužnost i odgovornost generalnog direktora odbora. Financijski direktor odgovoran je za upravljanje financijama, proračunom i osiguravanje potrebnih sredstava kako bi se osigurala kontrola nad proračunom i pravilnim usmjeravanjem investicija. Dalje, direktor za infrastrukturu i objekte zadužen je za koordinaciju izgradnje i obnove stadiona i prateće infrastrukture. Zatim, direktor za sigurnost odgovoran je za sigurnosne mjere, osiguravanje reda i zaštitu svih sudionika događaja. Također, direktor za marketing i medije koordinira marketinške kampanje i medijsku pokrivenost događaja, uključujući suradnju s medijskim kućama i sponzorima te direktor za logistiku i smještaj zadužen je za organizaciju transporta i smještaja za sportaše, službenike i goste događaja.

3. ANALIZA ORGANIZACIJE EUROPSKOG PRVENSTVA U NOGOMETU

Organizacija Europskog nogometnog prvenstva izuzetno je kompleksan i zahtjevan proces koji uključuje koordinaciju između brojnih ključnih aktera, među kojima su FIFA, UEFA, domaćinska zemlja i lokalni organizacijski odbori. UEFA, kao glavni organizator prvenstva, igra ključnu ulogu u svim aspektima planiranja i provedbe. To uključuje određivanje rasporeda utakmica, nadzor nad kvalifikacijama, postavljanje pravila natjecanja, te organiziranje marketinških i medijskih aktivnosti. FIFA, iako primarno zadužena za globalni nogomet i Svjetsko prvenstvo, nadgleda cjelokupnu nogometnu infrastrukturu te osigurava da su sve aktivnosti u skladu s međunarodnim standardima i pravilima igre.

Domaćinska zemlja preuzima golemu odgovornost u logističkoj organizaciji. To uključuje izgradnju i renoviranje stadiona, modernizaciju prometne infrastrukture, osiguravanje smještajnih kapaciteta za timove, službenike i navijače, kao i planiranje sigurnosnih mjera za odvijanje natjecanja. Svaki detalj, od zdravlja i sigurnosti igrača do upravljanja navijačima i medijima, mora biti pažljivo isplaniran kako bi turnir protekao bez problema.

Lokalni organizacijski odbori surađuju s nacionalnim i gradskim vlastima kako bi se osigurali svi potrebni resursi i infrastruktura. Ovo uključuje ne samo stadione, već i javne prostore za navijače, transportne sustave i hitne službe. Osim toga, događaji poput Europskog prvenstva zahtijevaju angažman velikog broja volontera, koji su često ključni za pružanje pomoći posjetiteljima, sudionicima i medijima.

Sve ove aktivnosti koordiniraju se s ciljem osiguravanja glatkog odvijanja turnira, a pritom se uzimaju u obzir globalne sigurnosne mjere, ekološka održivost i promocija nogometa kao sredstva povezivanja različitih kultura i nacija. Organizacija takvog događaja predstavlja i priliku za domaćinsku zemlju da se pokaže na globalnoj pozornici, potakne turizam, privuče investicije i ostavi dugoročno nasljeđe u sportskoj infrastrukturi.

3.1. Početak i razvoj natjecanja

Početak europskih sportskih natjecanja može se pratiti od ranog 20. stoljeća, a njihova organizacija postala je važan dio razvoja međunarodnih sportskih događanja nakon Prvog svjetskog rata (Wenner i Billings, 2017). Jedan od prvih sportova koji je ujedinio zemlje Europe kroz natjecanja bila je atletika. Prvo Europsko prvenstvo u atletici održano je 1934. godine u Torinu, Italija, i bilo je prekretnica u europskom sportu jer je omogućilo sportašima iz različitih zemalja da se natječu na velikoj međunarodnoj sceni (Dyreson, 2011, str. 397-405). Atletika je postala temelj na kojem su se kasnije razvijala i druga europska prvenstva, a s vremenom su se počeli uključivati i ostali sportovi, čime je stvoren širi spektar natjecanja.

Nakon atletike, nogomet je postao jedan od najvažnijih sportova u Europi. Organizacija UEFA Europskog prvenstva u nogometu 1960. godine predstavljala je početak modernih europskih nogometnih natjecanja. Prvo prvenstvo održano je u Francuskoj, a sudjelovale su četiri reprezentacije (Ludvigsen i Peterson-Wagner, 2022). Ovaj turnir bio je značajan jer je dao nogometu u Europi novu dimenziju međunarodnog natjecanja izvan Svjetskog prvenstva, a UEFA Euro je od tada postao jedno od najprestižnijih sportskih natjecanja na svijetu. Turnir je s godinama rastao i razvijao se, uključujući sve veći broj reprezentacija i postavši platforma za neke od najpoznatijih trenutaka u povijesti sporta. Jedan od najvažnijih trenutaka svakako je osvajanje prvenstva od strane Grčke 2004. godine, koje je ostalo upamćeno kao jedno od najvećih iznenađenja u povijesti europskog nogometa (Ludvigsen i Peterson-Wagner, 2022). Grčka, koja je ušla u turnir kao autsajder, uspjela je nadmašiti sve očekivanja i osvojiti naslov, čime je zauvijek ostala upisana u povijest europskog nogometa.

Osim nogometa i atletike, europska sportska natjecanja proširila su se i na druge sportove poput košarke, odbojke, rukometa i plivanja. Prvo Europsko prvenstvo u košarci, poznato kao EuroBasket, održano je 1935. godine, dok je rukometno Europsko prvenstvo započelo tek 1994. godine, što pokazuje kako su se s vremenom širili sportski interesi i uključenost novih disciplina (Dyreson, 2011). Plivanje i vaterpolo također su zauzeli važno mjesto u europskim prvenstvima, dok su zimski sportovi, poput skijanja i hokeja na ledu, omogućili širenje natjecanja i na zimske sportove.

Prema mišljenju sportskih povjesničara poput Richarda Holtena i različitim intervjuima koje je davao za velike svjetske medijske platforme, jedan od ključnih trenutaka u povijesti europskog sporta bio je pad Berlinskog zida 1989. godine, koji je otvorio vrata sportašima iz

istočne Europe da se aktivnije uključe u europska natjecanja. Do tada, mnoge istočnoeuropske zemlje bile su izolirane od zapadnoeuropskih sportskih događanja zbog političkih barijera, ali padom željezne zavjese došlo je do većeg jedinstva u europskom sportu. To je rezultiralo većim brojem natjecanja i sportaša koji su sudjelovali u europskim prvenstvima, što je dodatno povećalo raznolikost i konkurentnost.

Jedan od najpamtljivijih trenutaka u povijesti europskih sportskih natjecanja bio je uspjeh danske nogometne reprezentacije na Europskom prvenstvu 1992. godine. Danska je ušla na turnir u posljednjem trenutku kao zamjena za Jugoslaviju, koja je diskvalificirana zbog rata. Bez puno vremena za pripreme, Danska je krenula kao potpuni autsajder, ali je uspjela osvojiti prvenstvo, što je ostalo zabilježeno kao jedna od najnevjerojatnijih priča u povijesti nogometa. Ovaj trenutak pokazao je nepredvidivost sporta i snagu volje, inspirirajući mnoge generacije sportaša.

S razvojem europskih sportskih natjecanja, ona su postala neizostavni dio identiteta europskog kontinenta, ne samo u sportskom smislu, već i kao simbol međunarodne suradnje, solidarnosti i ujedinjenosti. Europska sportska natjecanja nastavljaju se razvijati, šireći se na sve veći broj sportova i postajući sve važnija na globalnoj sceni. Ovi događaji ne samo da slave sportsku izvrsnost već doprinose stvaranju osjećaja zajedništva među narodima Europe.

3.2. Evolucija formata i pravila

Evolucija formata i pravila vezanih za organizaciju europskog prvenstva razvijala se tijekom nekoliko desetljeća, prilagođavajući se rastućoj popularnosti nogometa i povećanju broja sudionika. Prvo Europsko prvenstvo održano je 1960. godine pod nazivom „Europski kup nacija“, a organizirala ga je UEFA. Na tom prvom turniru sudjelovale su samo četiri reprezentacije, što je odražavalo tadašnji ograničeni format natjecanja. Finale tog prvog izdanja održano je u Parizu, a pobjednik je bila reprezentacija Sovjetskog Saveza. Format se temeljio na polufinalnim utakmicama, utakmici za treće mjesto i finalu (Dyreson, 2011, str. 397-405).

Tijekom sljedećih desetljeća, format prvenstva se značajno proširio. U 1980-ima broj sudionika porastao je na osam reprezentacija, a uvođenje grupne faze omogućilo je veću konkurenciju i više utakmica (Dyreson, 2011, str. 397-405). Ovo proširenje bilo je odgovor na rastući interes i kvalitetu europskog nogometa. Prvenstvo 1984. godine u Francuskoj obilježeno je formatom

s dvije grupe po četiri tima, pri čemu su pobjednici grupa direktno prolazili u finale. Ovaj jednostavniji sustav imao je ograničenja jer nije uključivao polufinalne utakmice, ali je omogućio veću jasnoću u plasmanu.

Daljnje promjene dogodile su se 1996. godine kada je prvenstvo prošireno na 16 reprezentacija. To je omogućilo sudjelovanje većeg broja zemalja, odražavajući povećanje nogometne kvalitete u Europi nakon raspada Sovjetskog Saveza i Jugoslavije, što je donijelo više neovisnih zemalja u UEFA-inu obitelj. Uvođenje „zlatnog gola“ tijekom turnira 1996. godine također je predstavljalo novu dinamiku u produžecima, iako je ovo pravilo kasnije napušteno zbog kontroverzi vezanih za pretpostavku da je ovo pravilo poticalo nesportsko ponašanje i neadekvatnu refleksiju nogometnih sposobnosti igrača.

Najveća promjena u formatu dogodila se 2016. godine kada je broj sudionika povećan na 24 reprezentacije (Dyreson, 2011, str. 397-405). Ovo proširenje značajno je utjecalo na organizaciju turnira jer je omogućilo sudjelovanje čak i nekih manjih nogometnih nacija koje su ranije imale manju šansu kvalificirati se. Format natjecanja uključivao je šest grupa po četiri tima s najboljima iz svake grupe uz nekoliko najboljih trećeplasiranih timova koji su se plasirali u eliminacijske faze. Ovaj format omogućio je više utakmica i više prilika za iznenađenja, što je dodatno povećalo popularnost prvenstva.

Promjene nisu bile ograničene samo na format, već su uključivale i pravila organizacije. Na primjer, od 2000-ih godina UEFA je uvela strože sigurnosne i infrastrukturne standarde, uključujući modernizaciju stadiona i poboljšane sigurnosne mjere kako bi se osigurala sigurnost igrača, službenika i navijača. Također su uvedeni sustavi za zaštitu od diskriminacije, s naglaskom na borbu protiv rasizma i homofobije. Uvođenje VAR-a (eng. Video Assistant Referee) na prvenstvu 2020. godine dodatno je moderniziralo pravila natjecanja, donoseći novu tehnologiju koja pomaže sucima u donošenju ispravnih odluka (Spitz et al., 2021, str. 147-153).

Prvenstvo 2020. godine bilo je posebno po tome što je prvi put održano u više zemalja diljem Europe, umjesto u jednoj ili dvije zemlje domaćina. Ovo „pan-europsko“ natjecanje obuhvaćalo je 11 gradova domaćina u 11 različitih zemalja, što je predstavljalo logistički izazov, ali i priliku za proslavu europskog jedinstva kroz sport (Walzel i Leopkey, 2024, str. 426-438). Ova promjena bila je odgovor na želju UEFA-e da proširi doseg turnira i uključi što više zemalja domaćina, premda je izazvala kritike zbog povećanih troškova i složenosti organizacije.

Sve ove promjene u formatu i pravilima europskog prvenstva odraz su evolucije sporta, zahtjeva modernog doba i želje da se prvenstvo učini što uključivijim i uzbudljivijim za gledatelje. UEFA nastavlja prilagođavati format i pravila kroz slične promjene sukladno željama i potrebama samih natjecanja kako bi održala relevantnost turnira u promjenjivom sportskom okruženju.

3.3. Sustav financiranja natjecanja

Sustav financiranja europskih prvenstava oslanja se na složen mehanizam u kojem sudjeluju međunarodne sportske organizacije, vlade zemalja domaćina, privatni investitori i sponzori. Europsko prvenstvo, kao jedan od najvećih sportskih događaja, privlači ogromne investicije i donosi znatne prihode, ali istovremeno zahtijeva velike početne troškove.

Glavni izvor financiranja dolazi od televizijskih prava (Ošeniaks i Janson, 2012). Prodaja prava za prijenos europskog prvenstva jedna je od najvećih stavki u ukupnom budžetu. Na primjer, za UEFA Euro 2020., prihodi od prodaje TV prava premašili su 2 milijarde eura (Ovechkin, 2024). To je ogroman iznos koji čini više od 50% ukupnih prihoda turnira. Televizijske kuće širom svijeta natječu se za ekskluzivna prava prijenosa jer europsko prvenstvo privlači stotine milijuna gledatelja. Još jedan značajan izvor prihoda dolazi od sponzorstava.

Glavni sponzori su multinacionalne kompanije koje žele biti povezane s prestižom turnira. Na primjer, UEFA je za Euro 2020. imala niz globalnih sponzora poput Coca-Cole, Heinekena, Alibabe i TikToka. Sponzorski ugovori često donose stotine milijuna eura, s procjenama da ukupni prihodi od sponzorstava mogu dosegnuti 500 do 600 milijuna eura (Acheampong et al., 2024). Sponzori također ulažu značajne resurse u promociju turnira, što dodatno povećava njegovu vrijednost. Slične informacije o kvantitativnim ulaganjima i prihodima za Euro 2024. su još uvijek neslužbene.

Ulaznice su treći veliki izvor prihoda. Iako prodaja ulaznica varira ovisno o kapacitetu stadiona i broju utakmica, procjenjuje se da su prihodi od prodaje ulaznica za UEFA Euro 2020. iznosili oko 500 milijuna eura (Acheampong et al., 2024). Cijene ulaznica variraju, ali su obično podijeljene u različite kategorije kako bi se omogućio pristup širem spektru gledatelja. Ovaj izvor prihoda izravno ovisi o posjećenosti stadiona i popularnosti natjecanja.

Zemlja domaćin također igra ključnu ulogu u financiranju turnira. Vlade zemalja domaćina obično ulažu znatna sredstva u izgradnju i obnovu infrastrukture, uključujući stadione, prometnu infrastrukturu, smještajne kapacitete i druge potrebne objekte. Na primjer, Francuska je za UEFA Euro 2016. uložila više od 1,7 milijardi eura u infrastrukturu (Acheampong et al., 2024). Vlade opravdavaju te troškove dugoročnim gospodarskim koristima, uključujući povećanje turizma i potrošnje tijekom turnira, kao i dugoročne koristi od unaprijeđene infrastrukture.

UEFA, kao organizator, također ulaže u organizaciju turnira. Dio prihoda od televizijskih prava i sponzorstava UEFA koristi za pokrivanje troškova organizacije, sigurnosti, promocije i nagrada za sudionike. Za UEFA Euro 2020., ukupni nagradni fond iznosio je oko 370 milijuna eura, od čega je pobjednik mogao zaraditi do 34 milijuna eura, ovisno o broju pobjeda i plasmanu (Acheampong et al., 2024).

Uz sve ove izvore prihoda, turnir se financira i putem komercijalnih aktivnosti kao što su prodaja službenih proizvoda, prehrambenih proizvoda i pića unutar objekata, te digitalne platforme koje omogućuju dodatne tokove prihoda. Ovi manji, ali značajni izvori prihoda pomažu u daljnjem pokrivanju troškova i povećanju profitabilnosti natjecanja.

Ukratko, sustav financiranja europskog prvenstva oslanja se na sinergiju između televizijskih prava, sponzorstava, prodaje ulaznica i ulaganja domaće zemlje. Ovi izvori omogućuju organizaciju događaja koji ne samo da donosi značajne prihode, već i potiče ekonomski rast zemalja domaćina kroz infrastrukturu i turizam.

3.4. Analiza potrebne infrastrukture

Da bi određena zemlja bila domaćin Europskog nogometnog prvenstva, mora zadovoljiti niz strogo definiranih kriterija koje postavlja UEFA, krovna organizacija europskog nogometa. Ovi kriteriji uključuju infrastrukturne zahtjeve, kapacitet sportskih objekata, transportne mogućnosti, smještajne kapacitete te niz drugih tehničkih i organizacijskih aspekata koji osiguravaju uspješnu provedbu jednog od najvažnijih sportskih događaja na svijetu. Priprema i organizacija domaćinstva Europskog prvenstva zahtijevaju temeljitu suradnju između države domaćina, lokalnih vlasti, privatnog sektora te međunarodnih sportskih organizacija, a

postupak kandidature i odabira traje godinama, počevši od pripreme dokumentacije, investicija u infrastrukturu pa sve do konačnog odabira gradova domaćina i izgradnje pratećih objekata.

Jedan od ključnih aspekata organizacije su infrastrukturni zahtjevi, a oni se prvenstveno odnose na sportske objekte, odnosno stadione, koji moraju zadovoljiti stroge tehničke specifikacije i sigurnosne standarde. Prema oficijalnim stranicama UEFA, minimalni kapacitet stadiona za utakmice UEFA Europskog prvenstva varira ovisno o fazi natjecanja. Za grupne faze i rane faze eliminacijskog dijela, stadion mora imati kapacitet od najmanje 30.000 gledatelja. Ovo pravilo osigurava dovoljno prostora za navijače i omogućava stvaranje odgovarajuće atmosfere tijekom utakmica, uz poštivanje svih sigurnosnih standarda. Za polufinala, UEFA zahtijeva da stadion ima kapacitet od najmanje 50.000 gledatelja, dok se za finale turnira očekuje da stadion može primiti između 60.000 i 80.000 gledatelja. Ove brojke nisu samo tehnički zahtjev, već i odraz komercijalnih očekivanja, jer veći stadioni znače više prodanih ulaznica, veće prihode od sponzorstava i medijskih prava te bolju promociju nogometa na globalnoj razini.

Prema dokumentaciji UEFA i FIFE dostupnoj na oficijalnim stranicama, dimenzije igrališta moraju biti u skladu s međunarodnim standardima koje propisuju FIFA i UEFA, a to znači da nogometni teren mora imati točno definirane dimenzije od 105 metara duljine i 68 metara širine. Ove dimenzije su standardizirane kako bi se osigurala ujednačenost natjecanja na svim lokacijama te kako bi se ispunili zahtjevi za pravednost u igri jer veličina terena može utjecati na taktiku i dinamiku utakmice (Balletto et al., 2023).

Osim kapaciteta i dimenzija, stadioni moraju zadovoljiti i druge tehničke zahtjeve, kao što su kvalitetna rasvjeta koja omogućava održavanje utakmica tijekom večernjih sati, moderni sustavi za grijanje ili hlađenje terena, sigurnosni sustavi koji uključuju nadzor, evakuacijske planove i pristup za hitne službe. Stadioni moraju imati i moderne svlačionice, prostore za konferencije za novinare, VIP lože i medijske centre opremljene najnovijom tehnologijom kako bi se omogućio nesmetan rad novinarskih i televizijskih ekipa koje prate turnir (Balletto et al., 2023).

No, infrastrukturni zahtjev nije limitiran samo na terene koje će koristiti sportaši nego zemlje domaćini, odnosno gradovi, moraju ispuniti određene zahtjeve infrastrukture. Zemlja domaćin mora osigurati visoko razvijenu transportnu mrežu kako bi olakšala dolazak i kretanje sudionika i gledatelja (Silvestre, 2021, str. 10). Prema Silvestre (2021, str. 10), navedeno uključuje kvalitetne ceste, aerodrome i željezničke veze.

- Aerodromi: Gradovi domaćini moraju imati međunarodne aerodrome s dovoljnim kapacitetom za prihvatanje velikog broja međunarodnih letova. Aerodromi moraju biti povezani s gradskim središtima putem javnog prijevoza.
- Ceste i željeznice: Potrebna je moderna cestovna infrastruktura koja povezuje gradove domaćine, kao i brz i pouzdan željeznički prijevoz, posebno za veće udaljenosti između gradova. Preporučuje se da udaljenost između gradova domaćina bude što manja kako bi se olakšao prijevoz sudionika i gledatelja.
- Hoteli: Potrebno je osigurati smještaj visokog standarda za sportaše i službenike, obično u hotelima s najmanje 4 zvjezdice. Za događaje poput UEFA Eura, procjenjuje se da je potrebno najmanje 20.000 hotelskih soba samo u glavnom gradu domaćinu, s dodatnim kapacitetima u drugim gradovima domaćinima.
- Broj smještajnih kapaciteta: Preporučeni broj smještajnih jedinica varira ovisno o vrsti događaja, ali minimalno se zahtijeva oko 100.000 hotelskih soba diljem zemlje za događaje poput UEFA Eura. Za manje događaje, poput EuroBasketa ili EHF Europskog prvenstva u rukometu, potrebni smještajni kapaciteti mogu biti nešto manji, ali i dalje moraju osigurati smještaj za desetke tisuća ljudi.

Zemlja domaćin mora osigurati i druge objekte poput trening kampova, medicinskih centara, medijskih centara i prostora za fan zone. Prema UEFA-inoj web stranici:

- Trening kampovi: Za UEFA Euro i slična velika natjecanja potrebno je osigurati visoko kvalitetne trening kampove koji uključuju najmanje dva nogometna terena, teretanu, prostor za oporavak i medicinsku podršku.
- Medicinske usluge: Moraju biti dostupne vrhunske medicinske usluge s timovima spremnim za hitne slučajeve u sportskim objektima, kao i u specijaliziranim bolnicama.
- Medijski centri: Medijski centri moraju biti opremljeni najnovijom tehnologijom za omogućavanje prijenosa događaja širom svijeta, s dovoljno prostora za novinare, fotografe i televizijske ekipe.

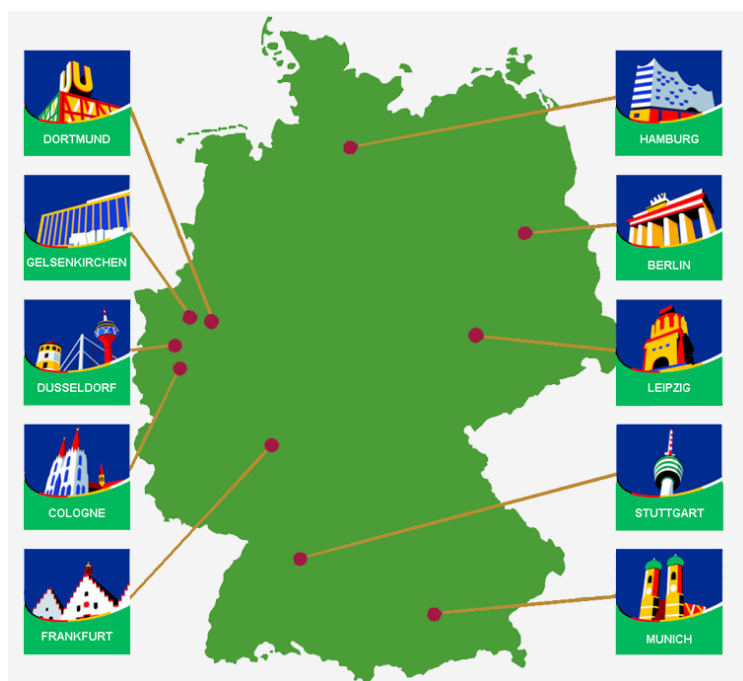
Prema tome, organizacija velikih europskih prvenstava zahtijeva ogromnu količinu resursa, planiranja i koordinacije, a zemlja domaćin mora biti spremna ispuniti sve ove zahtjeve kako bi osigurala uspješnu provedbu događaja na najvišoj razini.

4. ANALIZA STUDIJE SLUČAJA: EUROPSKO PRVENSTVO U NJEMAČKOJ 2024. GODINE

Europsko nogometno prvenstvo 2024., poznato kao UEFA Euro 2024., održano je u Njemačkoj, zemlji koja je već bila domaćin velikih nogometnih natjecanja poput Svjetskog prvenstva 2006. i Europskog prvenstva 1988. godine. Ovo prvenstvo obilježilo je povratak nogometne elite u jednu od najjačih nogometnih nacija na svijetu. Njemačka je odabrana kao domaćin nakon što je pobijedila Tursku u procesu kandidature.

Prvenstvo se održalo u deset gradova diljem Njemačke, a svaki od odabranih gradova predstavlja kombinaciju sportske tradicije, kapaciteta i infrastrukturnih mogućnosti. Gradovi domaćini su Berlin, München, Dortmund, Stuttgart, Hamburg, Leipzig, Frankfurt, Düsseldorf, Köln i Gelsenkirchen. Ovi gradovi su pažljivo odabrani kako bi se osigurala ravnomjerna distribucija utakmica diljem zemlje, omogućujući lakši pristup navijačima iz različitih dijelova Njemačke i Europe ali i kako bi se iskoristila postojeća moderna infrastruktura i sportski objekti.

Slika 4. Prikaz mape Njemačke i lokacije gradova domaćina za Euro 2024.

Izvor: [So tippt Nils Petersen die Europameisterschaft 2024 – Die falsche 9](#)

Berlin kao glavni grad i najveći grad Njemačke logičan je izbor za domaćina finala Europskog prvenstva 2024. Stadion Olimpijski u Berlinu, koji prima više od 70.000 gledatelja, ima bogatu povijest i već je bio domaćin važnih međunarodnih utakmica, uključujući finale Svjetskog prvenstva 2006. godine. Berlin kao prijestolnica predstavlja simboličko središte Njemačke, a njegova uloga domaćina finala potvrđuje status grada kao kulturnog i sportskog epicentra zemlje.

München je drugi najvažniji grad domaćin i jedan od nogometnih centara u Njemačkoj. Allianz Arena, dom Bayern Münchena, jedan je od najmodernijih stadiona u Europi s kapacitetom od 70.000 gledatelja (Wicker i Breuer, 2024, str. 8). München je bio odabran zbog svoje snažne nogometne tradicije, visokog stupnja infrastrukture i međunarodnog karaktera grada koji privlači navijače iz cijelog svijeta. Ovaj stadion bio je domaćin utakmica grupne faze, kao i jednog od polufinala što odražava važnost grada u njemačkom nogometu.

Dortmund, s poznatim stadionom Signal Iduna Park, koji je dom Borussije Dortmund, odabran je zbog svoje strastvene nogometne publike i jednog od najvećih stadiona u Europi koji može primiti više od 81.000 gledatelja, kako je opisano na UEFA-inoj web stranici (Wicker i Breuer, 2024, str. 8). Dortmund je poznat po svojoj atmosferi na stadionu što ga čini idealnim mjestom za velike utakmice. Ovaj grad ugostio je nekoliko ključnih utakmica tijekom turnira, uključujući one u eliminacijskim fazama.

Stuttgart i njegov Mercedes-Benz Arena također su uključeni zbog svoje sportske tradicije i kapaciteta stadiona od oko 60.000 gledatelja. Stuttgart je već ugostio nekoliko važnih međunarodnih natjecanja i ima razvijenu infrastrukturu koja može podržati organizaciju utakmica na visokoj razini (Wicker i Breuer, 2024, str. 8). Grad će biti domaćin utakmica grupne faze i jedne četvrtfinalne utakmice.

Hamburg, s Volksparkstadionom koji prima oko 57.000 gledatelja, odabran je zbog svoje povijesne nogometne tradicije i geografskog položaja na sjeveru Njemačke (Wicker i Breuer, 2024, str. 8). Hamburg je također popularna destinacija za turiste, što doprinosi atraktivnosti grada kao domaćina velikih sportskih događaja. Hamburg je ugostio utakmice grupne faze.

Leipzig, grad koji je u posljednjim godinama doživio veliki nogometni uspon zahvaljujući RB Leipzigu, ugostio je utakmice na Red Bull Areni koja prima oko 47.000 gledatelja. Leipzig je odabran zbog svog modernog stadiona ali i zbog važnosti promoviranja nogometa u istočnom dijelu Njemačke, što je dio strategije UEFA-e i Njemačkog nogometnog saveza da uključe što više regija u domaćinstvo turnira (Wicker i Breuer, 2024, str. 8).

Frankfurt, financijsko središte Njemačke, odabran je zbog svog strateškog položaja i moderne Commerzbank-Arene s kapacitetom od 51.500 gledatelja (Wicker i Breuer, 2024, str. 8). Frankfurt je već bio domaćin važnih nogometnih događaja i posjeduje razvijenu prometnu i hotelsku infrastrukturu koja je omogućavala nesmetanu organizaciju utakmica i dolazak navijača iz različitih dijelova svijeta.

Düsseldorf, s Merkur Spiel-Arenom koja može primiti oko 54.000 gledatelja, također je izabran zbog svoje nogometne tradicije i povoljne lokacije u zapadnom dijelu Njemačke (Wicker i Breuer, 2024, str. 8). Grad je poznat po svojoj blizini brojnim velikim gradovima poput Kölna i Duisburga, što ga je činilo lako dostupnim za domaće i strane navijače.

Köln, jedan od najvažnijih kulturnih centara Njemačke, također je bio domaćin utakmica Europskog prvenstva. Rhein Energie Stadion s kapacitetom od 50.000 gledatelja odabran je zbog svoje tradicije u organizaciji velikih sportskih događaja ali i zbog činjenice da je Köln omiljeno odredište navijača zbog svoje bogate povijesti i kulturne baštine (Wicker i Breuer, 2024, str. 8).

Gelsenkirchen, dom Veltins-Arene s kapacitetom od 62.000 gledatelja, odabran je zbog svoje nogometne strasti i tradicije budući da je stadion dom Schalke 04, jednog od najpoznatijih njemačkih nogometnih klubova (Wicker i Breuer, 2024, str. 8). Gelsenkirchen bio je domaćin nekoliko utakmica grupne faze, a odabran je i zbog svoje blizine drugim velikim gradovima u industrijskom Ruhrskom području što je omogućilo lakši dolazak navijača.

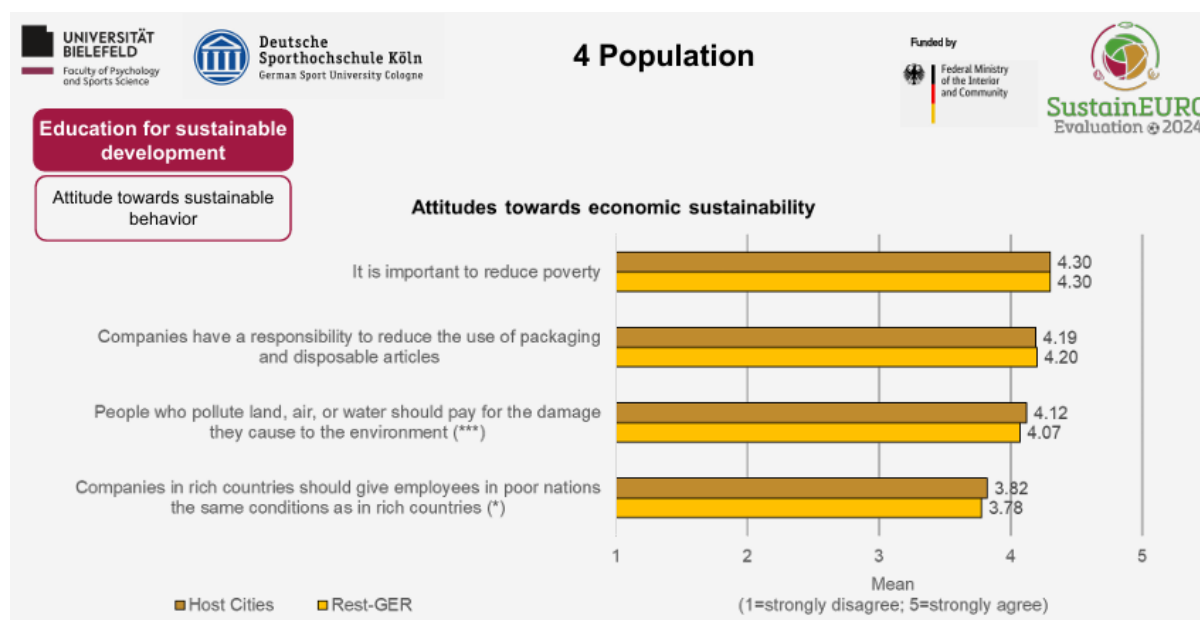
Kriteriji za odabir ovih gradova temeljili su se na nekoliko ključnih faktora: kapacitet i kvaliteta stadiona, logističke mogućnosti, smještajni kapaciteti, nogometna tradicija i strast lokalnog stanovništva prema nogometu. UEFA je također uzela u obzir ravnomjernu geografsku raspodjelu domaćinstava kako bi se osiguralo da navijači iz cijele Njemačke, ali i iz susjednih zemalja, imaju priliku prisustvovati utakmicama. Dodatni kriteriji uključivali su sposobnost gradova da se nose s velikim brojem posjetitelja, njihovu prometnu povezanost, sigurnosne standarde i opću spremnost na organizaciju tako velikog događaja. Sve to rezultiralo je odabirom 10 gradova koji predstavljaju najbolju kombinaciju sportske tradicije, moderne infrastrukture i logističkih mogućnosti kako bi UEFA Euro 2024. bio uspješno i spektakularno natjecanje.

4.1. Ekonomski učinci

Ekonomski učinci Euro 2024 na Njemačku i gradove domaćine bili su značajni, iako službeni rezultati još uvijek nisu objavljene. Prema neformalnoj anketi Euronews provedenoj među oko 3000 njemačkih ugostiteljskih objekata, gotovo 90% njih izvijestilo je o pozitivnim ekonomskim učincima tijekom razdoblja od 2. do 10. srpnja 2024. To ukazuje na značajan priljev turista, povećanu potrošnju i ojačane poslovne aktivnosti u sektorima poput ugostiteljstva i hotelijerstva.

Međutim, istraživanje koje su proveli Sveučilište Bielefeld i Njemačka sportska škola u Kelnu pružilo je dublji uvid u percepcije domaće publike o Euru 2024. Stanovnici gradova domaćina i ostatka Njemačke pokazali su podijeljene stavove. Iako su svi ispitanici izrazili očekivanja da će Euro 2024 doprinijeti smanjenju siromaštva i nezaposlenosti, stručnjaci priznaju da, iako su prihodi značajni, oni neće biti dovoljni da izvuku Njemačku iz gospodarske krize koja traje posljednje tri godine.

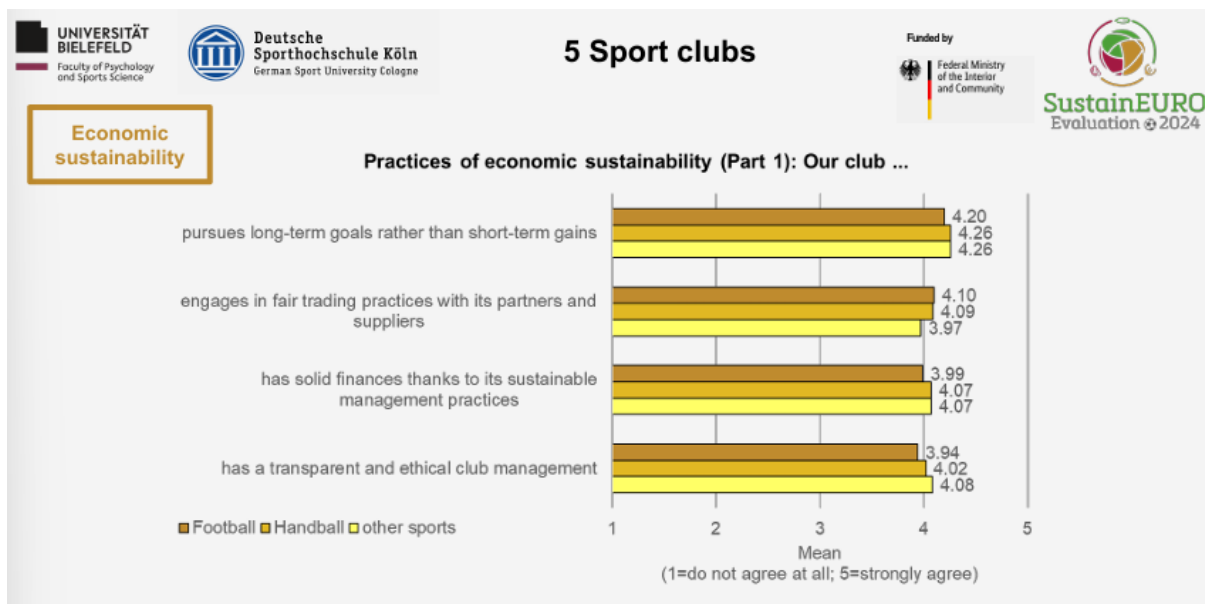
Slika 5. Rezultati ankete o stavovima prema ekonomskoj održivosti među populacijom gradova domaćina i ostatka Njemačke.

Izvor: Prof. Dr. Pamela Wicker & Prof. Dr. Christoph Breuer, str. 39, [Evaluationsstudie zur UEFA EURO 2024: Erste bundesweite Ergebnisse \(uni-bielefeld.de\)](#)

Jedno od ključnih pitanja koje su istaknuli sudionici ankete bilo je ekološka odgovornost. Velika većina stanovnika oba segmenta, i domaćih i ostalih Nijemaca, složila se da kompanije imaju veliku odgovornost za primjenu održivih ekonomskih praksi kako bi smanjile zagađenje okoliša. Također, istaknuta je važnost dugoročnog ekonomskog dobra, pri čemu bi Euro 2024 trebao ostaviti dugotrajne pozitivne posljedice na njemačko gospodarstvo.

Slika 6. Rezultati ankete sportskih klubova uključujući nogomet, rukomet te ostale sportove, o praksama interne ekonomske održivosti u sportskim klubovima tijekom Eura 2024.

Izvor: Prof. Dr. Pamela Wicker & Prof. Dr. Christoph Breuer, str. 24, [Evaluationsstudie zur UEFA EURO 2024: Erste bundesweite Ergebnisse \(uni-bielefeld.de\)](https://www.uni-bielefeld.de/uefa-euro-2024-ergebnisse)

Sudionici su naglasili potrebu za ekonomskom transparentnošću i partnerstvima, te su od sportskih klubova očekivali ekonomske napore kako bi ispunili ove kriterije. Posebno je istaknuto da bi se u budućnosti troškovi organizacije velikih događaja, poput Eura, mogli smanjiti većim angažiranjem volontera umjesto plaćenih zaposlenika te smanjenjem broja novih zapošljavanja. Primjeri učinkovitih strategija uključuju isključivanje nepotrebnih uređaja (npr. klime za hlađenje, nepotrebne rasvjete, itd.), korištenje iznajmljene opreme umjesto kupnje nove, upravljanje otpadom i minimiziranje fan zona. Suradnja i pregovori o smanjenju cijena usluga također su predloženi kao ključne mjere za smanjenje troškova domaćinstva ovakvih velikih sportskih događaja.

Slika 7. Primjeri praksi za smanjenje ekonomske potrošnje tijekom velikih sportskih događanja.

Izvor: Prof. Dr. Pamela Wicker & Prof. Dr. Christoph Breuer, str. 35, [Evaluationsstudie zur UEFA EURO 2024: Erste bundesweite Ergebnisse \(uni-bielefeld.de\)](https://www.uni-bielefeld.de/uefa-euro-2024-ergebnisse)

Unatoč pozitivnim učincima, stručnjaci upozoravaju da kratkoročni prihodi neće riješiti dublje ekonomske probleme Njemačke. Euro 2024 pruža priliku za kratkoročni poticaj gospodarstvu, ali dugoročne koristi ovise o održivim investicijama i pametnom upravljanju resursima.

4.2. Utjecaj na turizam

Iako je još uvijek prerano govoriti o brojkama u turizmu koje je ostvario Euro 2024., zbog kompleksnosti izvještavanja i protokolu izrade izvještaja, gotovo je sigurno da je Euro 2024. imao značajan utjecaj na turizam, posebno na broj noćenja. Prema nedavno neslužbenim informacijama statističara, prvenstvo je privuklo oko 600.000 dodatnih stranih turista i generiralo oko 1,5 milijuna dodatnih noćenja tijekom trajanja turnira, kako doznaje Euronews. Ukupan prihod od turističkih posjeta povezanih s Euro 2024 procjenjuje se na oko 1 milijardu eura, što će povećati njemački BDP za približno 0,1% tijekom drugog kvartala 2024. godine, o čemu će se znati više u rujnu 2024. godine.

No, važno je spomenuti da je prema Eurostatu u 2023. godini Njemačka već zabilježila značajan porast noćenja s povećanjem od 18,3 milijuna noćenja u odnosu na 2022. godinu, što

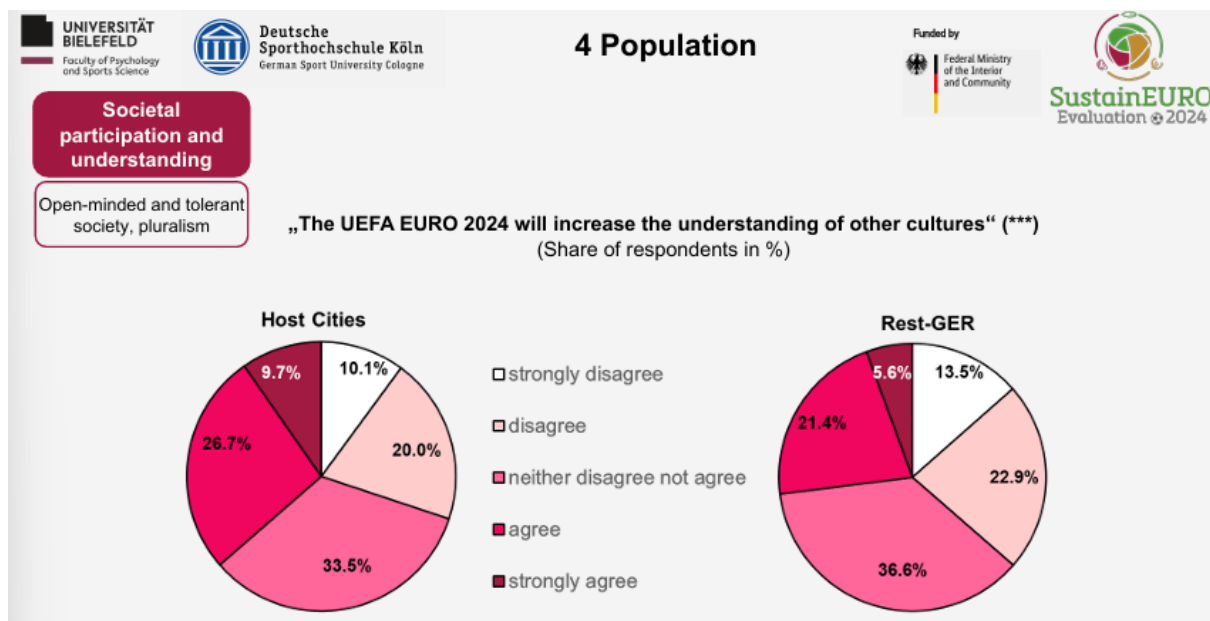
ju je učinilo jednim od vodećih turističkih odredišta u Europi. Očekuje se da će Euro 2024 dodatno premašiti ove brojke zbog velikog priljeva stranih i domaćih turista

Najveći broj stranih turista dolazio je iz susjednih europskih zemalja s posebno visokim brojem posjetitelja iz Francuske, Velike Britanije, Nizozemske i Skandinavije. Najveći broj posjetitelja zabilježen je tijekom polufinalnih i finalnih utakmica, dok se očekuje da su utakmice otvaranja i utakmica finala privukle najviše pažnje, kako od lokalnih tako i od stranih turista.

4.3. Društveni i kulturni aspekti

Isto istraživanje sa Sveučilišta Bielfeld osvrnulo se i na društvene i kulturne aspekte utjecaja nogometnog prvenstva i cjelokupnog europskog natjecanja. Obje grupe, uključujući stanovnike gradova domaćina i ostatka Njemačke, više od pola sudionika se složilo s predviđanjima s najvišim ocjenama da je UEFA EURO 2024 povećalo kulturološko razumijevanje, doprinijelo stvaranju otvorenog uma i tolerancije ka drugima i različitim kulturama.

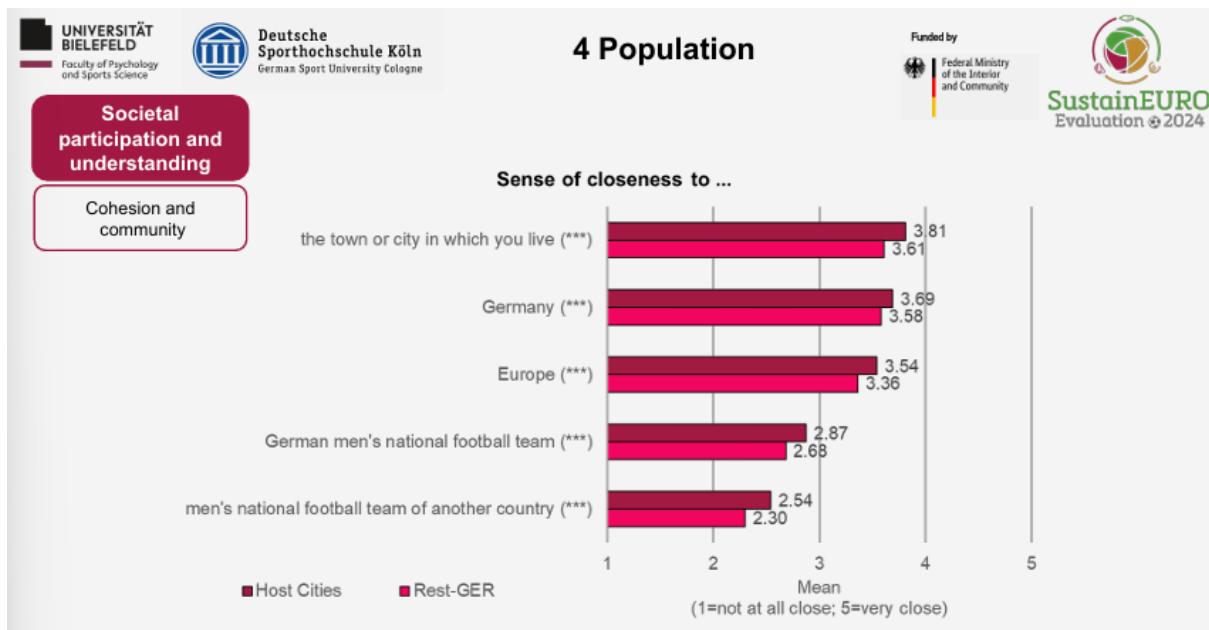
Slika 8. Anketa o očekivanjima utjecaja Eura 2024. na razumijevanje drugih i drugačijih kultura gdje skala neslaganja ka slaganju varira po intenzitetu boje diagrama. Prikazani su postotci odgovora ispitanika.

Izvor: Prof. Dr. Pamela Wicker & Prof. Dr. Christoph Breuer, str. 48, [Evaluationsstudie zur UEFA EURO 2024: Erste bundesweite Ergebnisse \(uni-bielefeld.de\)](https://www.uni-bielefeld.de/evaluationsstudie-zur-uefa-euro-2024/)

Drugo pitanje bilo je vezano za osjećaj bliskosti s vlastitim gradom, Njemačkom, Europom i nogometnim timovima. Bliskost ispitanika s gradom domaćinom i samom Njemačkom bila je pozitivna te iskazana kada se pogledaju statističke ocjene. No, većina sudionika je ispod prosjeka ocijenila svoju bliskost s Europom, iako je to primarni cilj održavanja europskih prvenstava. Zanimljivo je da je veći bliskost izjavilo stanovništvo gradova domaćina nego li općenito stanovnici Njemačke. Također, ocjene o bliskosti sa nogometnim timom Njemačke ili bilo kojim drugim timom koji je sudjelovao na nogometnom prvenstvu, su bile izrazito niske. Navedeni rezultat je iznenađujuć zbog nepovezanosti domaćina s vlastitom reprezentacijom obzirom da je samoo prvenstveno održano u njihovoj domovini. No, tu se može vidjeti eksterni utjecaj koji može biti vezan za političku situaciju i medijsku promociju događaja.

Slika 9. Anketa o osjećaju bliskosti i povezanosti sa gradom domaćinom, Njemačkom, Europom, Njemačkim nacionalnim nogometnim timom i muškim nacionalnim timovima na Euru 2024.

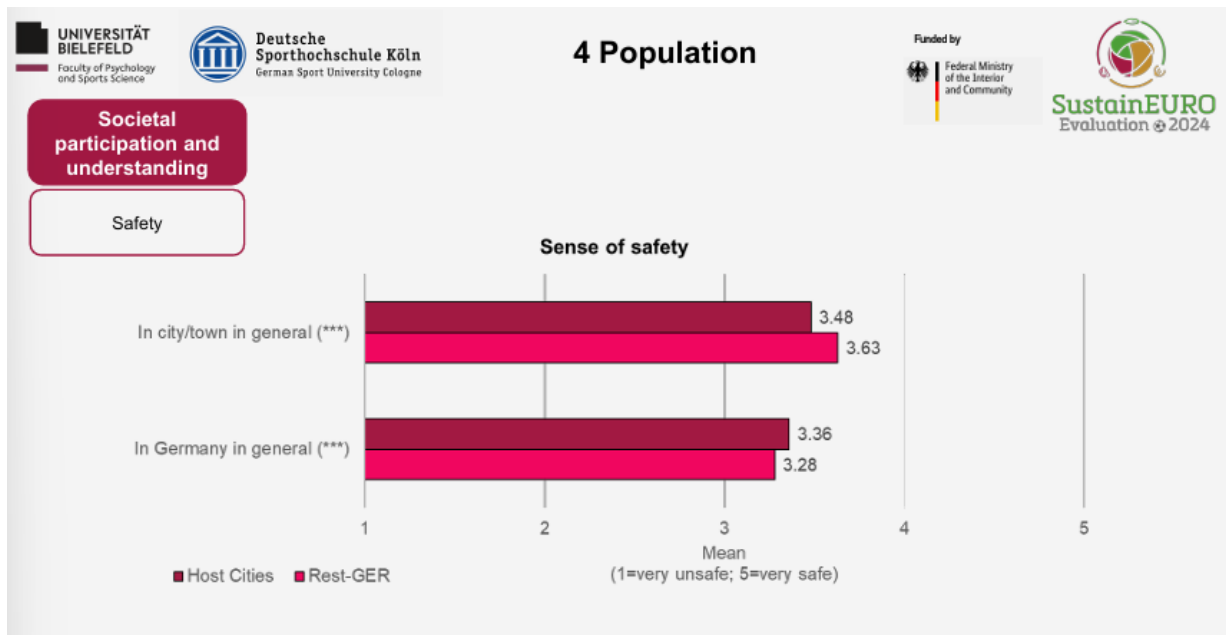
Izvor: Prof. Dr. Pamela Wicker & Prof. Dr. Christoph Breuer, str. 51, [Evaluationsstudie zur UEFA EURO 2024: Erste bundesweite Ergebnisse \(uni-bielefeld.de\)](https://www.uni-bielefeld.de/evaluation/uefa-euro-2024-erste-bundesweite-ergebnisse)

Sigurnosni problemi na velikim sportskim događajima, poput Euro 2024, često su povezani s visokim rizikom od terorističkih napada zbog velikih okupljanja koja privlače pažnju napadača. U posljednjih nekoliko mjeseci, Europa, posebno središnja Europa, svjedočila je porastu

terorističkih napada, što dodatno pojačava zabrinutost. Velike sportske manifestacije postaju mete zbog njihove simboličke važnosti i velikog broja ljudi na malom prostoru, što ih čini ranjivima na napade, unatoč strogim sigurnosnim mjerama koje se poduzimaju kako bi se spriječile prijetnje.

No, podatci o Euru 2024 govore suprotno s obzirom na to da je ocjena osjećaja sigurnosti u gradovima domaćinima i diljem Njemačke iznad prosječno visoka. Važno je napomenuti da se stanovništvo građana domaćih gradova osjećalo manje sigurno u gostujućim gradovima, odnosno u vlastitim gradovima, nego ostatak Njemačkog stanovništva.

Slika 10. Prikaz rezultata na anketu o osjećaj sigurnosti tijekom Eura 2024. u gradovima domaćinima i Njemačkoj među stanovnicima gradova domaćina i ostatka Njemačke.

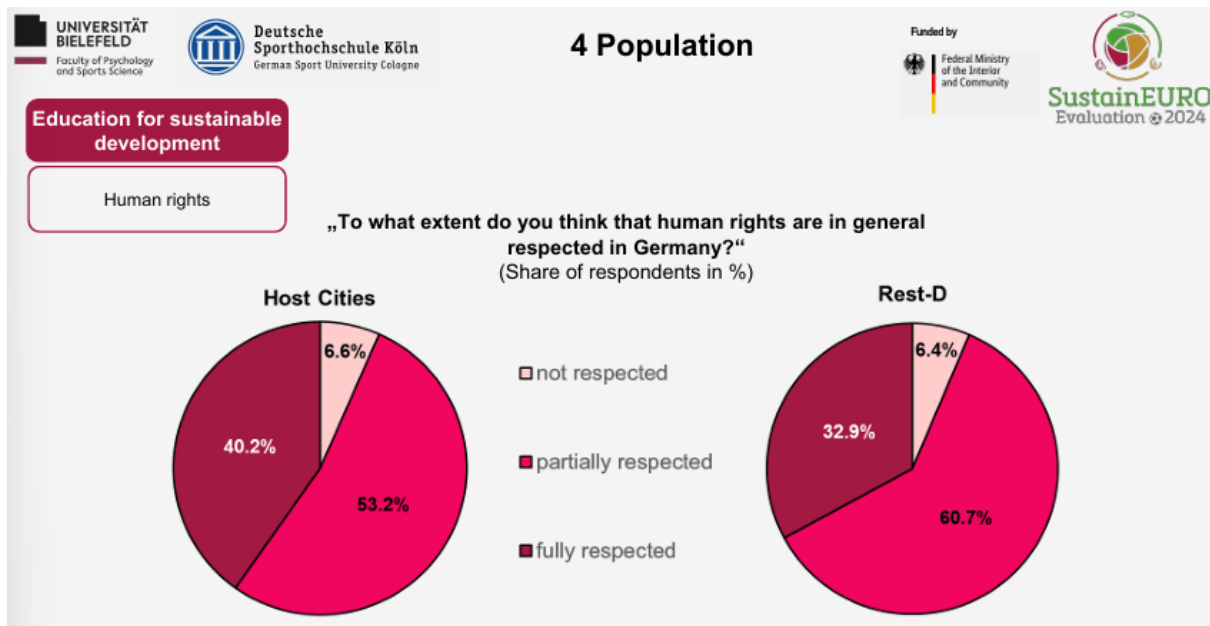

Izvor: Prof. Dr. Pamela Wicker & Prof. Dr. Christoph Breuer, str. 54, [Evaluationsstudie zur UEFA EURO 2024: Erste bundesweite Ergebnisse \(uni-bielefeld.de\)](https://www.uni-bielefeld.de/uefa-euro-2024-erstergebnisse)

Jedan od glavnih razloga organiziranja velikih sportskih događaja je promocija društvenih prava, a Europsko prvenstvo, poput Euro 2024, uvijek uključuje kampanje usmjerene protiv seksizma i rasizma. Tako da ovakvi događaji pružaju platformu za podizanje svijesti i promicanje jednakosti, tolerancije i poštovanja među različitim skupinama ljudi. Tako je prema anketi više od pola sudionika izrazilo da je Euro 2024 u potpunosti ispoštovao ljudska prava

tijekom turnira. Između 33% i 40% sudionika je odgovorilo da su ljudska prava u Njemačkoj polovično ispoštovana, dok se nešto više od 6% njih slaže da Njemačka nikako ne poštuje ljudska prava.

Slika 11. Rezultati ankete među ispitanicima gradova domaćina i ostatka Njemačke na pitanje o utjecaju Eura 2024. na poštovanje ljudskih prava u Njemačkoj. Kategorije odgovora bile su da Njemačka u potpunosti poštuje prava, djelomično poštuje prava te nikako ne poštuje ljudska prava. Postotak odgovora je kvalitativno prikazan kroz kolorizaciju.

Izvor: Prof. Dr. Pamela Wicker & Prof. Dr. Christoph Breuer, str. 63, [Evaluationsstudie zur UEFA EURO 2024: Erste bundesweite Ergebnisse \(uni-bielefeld.de\)](#)

Sportske manifestacije imaju za cilj doprinijeti boljoj ocjeni ljudskih prava, promociji različitosti i kulturne raznolikosti, kako u gradovima domaćinima, tako i u cijeloj zemlji domaćinu. U budućnosti bi bilo korisno ponoviti slične ankete ili usporediti rezultate ovisno o turniru koji je aktualan te godine, kako bi se bolje razumio dugoročni utjecaj ovih događaja na društvena pitanja.

4.4. Medijska pokrivenost i publicitet

Medijska pokrivenost UEFA Eura 2024 bila je izuzetno opsežna, obuhvaćajući različite platforme s naglaskom na digitalne kanale i društvene mreže, čime je ovaj događaj uspio doprijeti do globalne publike. Tradicionalni mediji poput televizije i radija zadržali su ključnu ulogu u prijenosu utakmica, ali društvene mreže preuzele su značajnu ulogu u promociji, interakciji s navijačima i širenju sadržaja vezanog za turnir. Među društvenim mrežama TikTok se istaknuo kao važna platforma za promociju zahvaljujući svojoj sposobnosti da generira viralan sadržaj i dopre do mlađe demografske skupine. TikTok kampanje tijekom Eura uključivale su izazove, fan-made sadržaje i suradnje s poznatim kreatorima sadržaja, što je doprinijelo širokoj vidljivosti turnira.

Osim promocije na društvenim mrežama, postoji značajna kontroverza u vezi s razlikama u prikazu i publicitetu između muškog i ženskog Euro nogometnog prvenstva 2024. Muško prvenstvo imalo je daleko veću medijsku prisutnost, više marketinških kampanja i bolju promociju, dok je žensko prvenstvo ostalo u sjeni. Razlika u gledanosti također je bila značajna, s time da je muški turnir privukao daleko veću globalnu publiku. Ta distinkcija ukazuje na dublje društvene probleme koji su povezani s percepcijom ženskog sporta.

Razlike u medijskoj pokrivenosti muškog i ženskog sporta nisu novi fenomen. Muški sport se tradicionalno percipira kao privlačniji sponzorima i donosi veći prihod, što rezultira većim ulaganjima u marketing i promociju (Wilke, 2024). Ženski sport, s druge strane, često je marginaliziran unatoč sve većim naporima za promicanje jednakosti. To je također vidljivo u razlici u broju kampanja povezanih s muškim i ženskim prvenstvom, gdje je muško prvenstvo dobilo znatno više pažnje i podrške.

Unatoč tome, posljednjih godina raste svijest o važnosti jednakog predstavljanja ženskog sporta. Društvene mreže, uključujući TikTok, postaju platforme za kampanje koje nastoje povećati vidljivost ženskih sportskih događaja. Kampanje na društvenim mrežama igraju ključnu ulogu u promjeni percepcije i promoviranju ženskih sportova, iako još uvijek postoji dugačak put prema postizanju potpune jednakosti u medijskoj pokrivenosti.

Razlozi za ovu veliku razliku između publiciteta muškog i ženskog sporta duboko su ukorijenjeni u dugogodišnjim društvenim normama, ekonomskim interesima i stereotipima.

Iako je napredak vidljiv, posebice kroz kampanje na digitalnim platformama, potrebni su daljnji naponi kako bi se smanjio jaz u publicitetu i priznanju između muškog i ženskog sporta.

ZAKLJUČAK

Euro 2024, koje se održalo u Njemačkoj, bilo je jedno od najznačajnijih sportskih događaja godine, okupljajući 24 najbolje reprezentacije Europe u borbi za prestižni naslov europskog nogometnog prvaka. Ovaj turnir je bio više od nogometnog natjecanja – bio je simbol zajedništva i slavljenja sporta, dok je njegova organizacija u Njemačkoj donijela mnoge koristi, kako domaćoj ekonomiji, tako i širem europskom kontinentu.

Natjecanje se održalo na deset pažljivo odabranih stadiona diljem zemlje, uključujući legendarni Allianz Arenu u Münchenu, Olimpijski stadion u Berlinu i Veltins Arenu u Gelsenkirchenu. Ovi stadioni postali su mjesta na kojima su se ispisivali novi nogometni heroji, dok su tisuće gledatelja uživo, kao i milijuni pred malim ekranima, pratili svaku utakmicu s oduševljenjem. Iako su na terenu vladali natjecateljski duh i rivalstvo, turnir je promovirao duh prijateljstva i sportskog fair-playa, što je doprinijelo pozitivnoj atmosferi diljem zemlje.

Pretpostavlja se da je Euro 2024 imao značajan ekonomski učinak na Njemačku. Povećana potrošnja bila je vidljiva u svim sektorima – od ugostiteljstva do maloprodaje. Što. Gradske vlasti uložile su znatne resurse u obnovu infrastrukture, ne samo sportskih objekata već i transportnih mreža. Ovi infrastrukturni projekti, uključujući proširenje javnog prijevoza i modernizaciju smještajnih kapaciteta, omogućili su da se gradovi bolje nose s velikim brojem posjetitelja i postavili temelj za budući rast turizma. Očekuje se da će dugoročne koristi nadmašiti trenutne troškove organizacije turnira, jer je obnova i proširenje kapaciteta određenih stadiona ostalo od dugoročne koristi za lokalne zajednice.

Na društvenom i kulturnom planu, Euro 2024 bio je iznimno značajan. Kao događaj koji je okupio ljude iz svih dijelova Europe, turnir je potaknuo dijalog i međusobno razumijevanje među različitim kulturama. Nogomet je oduvijek bio sredstvo povezivanja, a to se posebno osjetilo u Njemačkoj, gdje su različiti naraštaji, nacije i jezici zajedno slavili uspjehe svojih momčadi, bez obzira na njihove razlike. Stadionima su odzvanjali uzvici navijača iz svih dijelova svijeta, a ulice njemačkih gradova bile su preplavljene zastavama, bojama i navijačkim pjesmama.

Sve u svemu, Euro 2024 se pokazao kao više od nogometnog turnira. Njegov utjecaj protegao se na mnoge sfere života, od ekonomije do kulture, a pozitivne posljedice će se osjećati još dugo nakon što su posljednji zvižduci suca utihnuli.

POPIS LITERATURE

1. Acheampong, E. Y., Akwaa-Sekyi, E. K., & Peprah-Yeboah, A. (2024). Investments in sport: fans' impressions of Qatar 2022. *Journal of Sport & Tourism*, 28(1-2), 1-18.
2. Arnold, R. A. (Ed.). (2021). *Russia and the 2018 FIFA World Cup*. London: Routledge.
3. Balletto, G., Sechi, F., Borruso, G., Sinatra, M., Meloni, I., & Fancello, G. (2023). Mobility and land-use system in the sport mega-events. The case of the Cagliari stadium (Sardinia, Italy). *EUROPEAN TRANSPORT/TRASPORTI EUROPEI*, 93, 1-16.
4. Dyreson, M. (2011). Mapping sport history and the history of sport in Europe. *Journal of Sport History*, 38(3), 397-405.
5. Greenwell, T. C., Danzey-Bussell, L. A., & Shonk, D. J. (2024). *Managing sport events*. Human Kinetics.
6. Ludvigsen, J. A. L., & Petersen-Wagner, R. (2022). *The UEFA European Football Championships: Politics, Media Spectacle and Social Change*. Routledge.
7. Müller, M. (2018). What makes an event a mega-event? Definitions and sizes. In *Leveraging mega-event legacies* (pp. 13-28). Routledge.
8. Ošeniņks, J., & Jansons, Ģ. (2012). The impact of sports on the economy. *LASE JOURNAL OF SPORT SCIENCE is a Scientific Journal published two times per year in Sport Science LASE Journal for sport scientists and sport expert/specialists*, 101.
9. Ovechkin, V. (2024). The Economic Impact of Major Sporting Events.
10. Renner, V., Görden, K., Woll, A., Wäsche, H., & Schienle, M. (2024). Success factors in national team football: an analysis of the UEFA EURO 2020. *Journal of Quantitative Analysis in Sports*, (0).
11. Silvestre, G. (2021). The social impacts of mega-events: Towards a framework. *Esporte e sociedade*, (10).
12. Solberg, H. A., & Gratton, C. (2014). Broadcasting the World Cup. In *Managing the football world cup* (pp. 47-62). London: Palgrave Macmillan UK.
13. Spitz, J., Wagemans, J., Memmert, D., Williams, A. M., & Helsen, W. F. (2021). Video assistant referees (VAR): The impact of technology on decision making in association football referees. *Journal of Sports Sciences*, 39(2), 147-153.
14. Stone, G., Joseph, M., & Jones, M. (2003). An exploratory study on the use of sports celebrities in advertising: A content analysis. *Sport Marketing Quarterly*, 12(2).
15. Ovechkin, V. (2024). The Economic Impact of Major Sporting Events.

16. Walzel, S., & Leopkey, B. (2024). Co-hosting major sporting events—an emerging trend. *Research Handbook on Major Sporting Events*, 426-438.
17. Wang, L., Zhao, F., & Zhang, G. (2022). Analysis on the Impact of Large-Scale Sports Events on Regional Economy Based on SWOT-PEST Model. *Journal of Mathematics*, 2022(1), 7769128.
18. Wicker, P., & Breuer, C. (2024). Evaluation Study of the UEFA EURO 2024: First results for Germany.
19. Wenner, L. A., & Billings, A. C. (Eds.). (2017). *Sport, media and mega-events*. London: Routledge.
20. Wilke, P. S. (2024). Exploring Media Coverage: A Comparative Analysis of the 2023 FIFA Women's World Cup and the 2022 FIFA Men's World Cup in Germany.
21. Włoch, R. (2020). Two dynamics of globalization in the context of a sports mega-event: The case of UEFA EURO 2012 in Poland. *Globalizations*, 17(1), 45-59.

Online izvori:

1. <https://www.uefa.com/>, preuzeto: 10. kolovoz, 2024
2. https://editorial.uefa.com/resources/0285-190a71251e6a-ad67ac8573e0-1000/euro_2024_stadium_rules_en.pdf, preuzeto: 12. rujan, 2024
3. <https://www.uefa.com/euro2024/about/>, preuzeto: 12. rujan, 2024
4. <https://www.fifa.com/en>, preuzeto: 10. kolovoz, 2024
5. <https://www.uefa.com/uefaeuro/history/news/025a-0eb91faf9bf0-942d69c5a0a8-1000--euro-1992-all-you-need-to-know/>, preuzeto: 10. kolovoz, 2024
6. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/07/17/has-the-euro-2024-been-financially-worth-it-for-germany>, preuzeto: 10. kolovoz, 2024
7. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-key-figures/w/key-figures-on-europe-2024-edition>, preuzeto: 10. kolovoz, 2024